

СЪВРЕМЕННИ УПРАВЛЕНСКИ ПРАКТИКИ (ЕДИН ЦЕЛЕСЪОБРАЗЕН ПРОЕКТ)

проф. д-р Евангелий Андронов
почетен професор на БСУ

Осмото издание на научноприложната конференция „Съвременни управленски практики” е пример за един целесъобразен проект, осъществен в условията на неопределеност и риск.

Интересното е това, че този проект прилича на широко известните руски „матрьошки”. Най-външната и най-голяма *матрьошка* е проектът „Бургаски свободен университет”. Следващият проект (втората *матрьошка*), включена в първата, е „Бизнес факултета”, сега „Център за икономически и управленски науки”. В него съвсем естествено се включва третата *матрьошка* – проектът за специалността „Стопанско управление”, сега „Бизнес администрация”. И накрая последната *матрьошка* – най-малкият, но не по значение, а по възраст проект – конференцията „Съвременни управленски практики”.

Неопределеността е обективна характеристика на всяка достатъчно голяма, сложна, силно свързана система. Тази неопределеност произтича от редица фактори на нейната външна и вътрешна среда, формиращи условията, в които функционира системата. Между тях могат да бъдат посочени като основни фактори политическата и икономическата конюнктура, наличието и ограничеността на наличните ресурси (материални, финансови, информационни и човешки), потребностите и поведението на хората. От своя страна **рискът** може да бъде дефиниран като неопределеност на резултатите на даден проект, дължащ се на тези условия. В този смисъл проектният риск е неопределеността на **резултатите** от проекта, съпоставени с **целите**, поставени в проекта. В този смисъл проектният риск е съотношение на възможностите и степените на недостигане или надхвърляне на поставените в целите необходими (желани) резултати. Така можем да видим **релацията целесъобразност и риск в проектите**.

1. **Бургаски свободен университет**. Въпреки *високия риск*, дължащ се предимно на политическите, икономическите, юридическите и социалните условия, проектът **Бургаски свободен университет** беше осъществен успешно и резултатите показаха голямата му **целесъобразност**. Проектът завърши успешно с *Акт на Великото народно събрание от 18.09.1991 г.* БСУ стана член на *Европейската асоциация на университетите*, носител е на *международния сертификат за качество ISO 9001:2008*, акредитиран е с висока оценка от НАОА. Този проект беше отбелязан широко на неговия 20 годишен юбилей през 2011 г.
2. **Център по икономически и управленски науки (ЦИУН)**. Вторият проект **Центъра за икономически и управленски науки (Бизнес факултет)** като част от първия проект се осъществи също при **голям риск**. Освен неопределеността във влияещите и върху него условия, които посочих по-горе, тук могат да бъдат добавени и:

- a. неопределеността, дължаща се на съществените финансови, човешки, информационни (know-how) ресурси за осъществяване на предлагането;
- b. неопределеността на потребността от такъв център (факултет), свързана с търсенето на предлаганата образователна услуга.

Основната работа по планиране, организиране, осигуряване и контрол на този проект беше извършена от настоящия президент на БСУ и първи и дългогодишен декан на факултета проф. д-р Петко Чобанов. Факултетът беше създаден през 1990 г. и утвърден фактически със същия Акт, с който беше създаден БСУ. Целта на образователната дейност и управлението на този център е подготвянето на специалисти със знания и умения в областта на икономиката и нейното управление на различни равнища, позволяващи им професионална реализация. Целесъобразността и успешната реализация на този проект беше разгледана на специалната юбилейна конференция през 2010 г. в кв. Долно Езерово на Бургас.

3. **Специалност „Стопанско управление” (сега „Бизнес администрация”).** Проектът е съставна и съществена част от разгледания по-горе проект. За него важи цялата неопределеност и рисковете на разгледаните по-горе проекти. Учебният план и учебните програми на специалността бяха разработени в съответствие с най-добрите практики на водещи университети в Европа и света. Голяма помощ в тази насока беше оказана чрез проекти от програмата TEMPUS: *„Преглед на образователните програми по управление”* на катедра „Управление” на УНСС, катедрата „Управление на предприятието” на Университета в Барселона и катедра „Бизнес и финанси” на Колежа на Северозападен Лондон и *NEUT* на катедрите по управление на УНСС – България, икономическите университети в Букурещ и Брашов – Румъния, университета в Бохум – Германия и Малмьо – Швеция, в които взе участие проф. д-р Петко Чобанов от БСУ. Успехът на проекта за специалността беше доказан с факта, че тя беше първата успешно акредитирана специалност в икономическата и управленската област на висшето образование в България.
4. **Научноприложна конференция „Съвременни управленски практики”.** Проектът за конференцията беше замислен и създаден единадесет години, след като у нас „избухна” демокрацията и се проявиха някои феномени, в които попаднахме. Един от тях беше, че за един много дълъг (над 10 години) в университетите, предоставящи икономическо и управленско образование, научноизследователската дейност затихна. Научноизследователските фондове, с които разполагахме или ни даваше държавата, изведнъж изчезнаха – те се преобразуваха „някъде” и „другаде”. Трябваше да мине известно време, за да се вземем в ръце и да започнем да произвеждаме научни форуми, така необходими за производството и възпроизводството на научния потенциал на академическия състав.

През септември 2002 г. се възползвах от 35-годишния юбилей на катедра „Управление” при УНСС, помощта на БСУ (проф. Петко Чобанов) и един възпитаник на БСУ и организирах в качеството си на ръководител катедра „Управление” и програмен координатор на специалност „Стопанско управление” в Бизнес факултета на БСУ научната конференция **„Предизвикателства пред управлението на организациите през XXI век: анализи проблеми и перспективи”** в ПК „Смокините”, гр. Созопол.

Веднага след това ръководството на **Центъра по икономически и управленски науки на БСУ** взе решение и ми възложи организирането на нова научна конференция. Тя беше озаглавена „**Съвременни подходи при управлението на икономически структури**” и се проведе през февруари 2003 г. в курорта Пампорово.

Тези две конференции станаха пилотен тест за проекта „**Съвременни управленски практики**”.

Първата от поредицата конференции „**Съвременни управленски практики**” беше проведена през септември 2003 г. в с. Равда. Нарекохме конференцията научноприложна или научнопрактическа, защото искахме да направим нещо, което нашите учени правят рядко – да срещнем хората от практиката с хората, които подготвят специалистите, предназначени за тази практика. Това се налага, защото много често и особено тогава, когато има едни или други периоди на преход в една неустойчива среда, се получава разминаване между това, което ние си представяме като преподаваме и мислим, че трябва да знае и може един специалист, и това, което е необходимо в реалната действителност. Избрахме името на конференцията „**Съвременни управленски практики**”, защото най-хубавото в съвременната управленска практика е „сблъскването” на теорията с практиката. Започнахме конференцията с **кръгла маса**, на която обсъдихме мнения по няколко предварително изпратени на участниците въпроси, които според нас представляваха интерес за научната общност. Някои от разгледаните въпроси бяха:

- коя е актуалната проблематика днес – антикризисното управление, управлението на статуквото, управлението на развитието или нещо друго;
- в кои области управлението днес постига успехи и в кои области се сблъсква със сериозни трудности;
- интересите и отношението на кои фактори на средата благоприятстват или затрудняват управлението на българските предприятия;
- в кои области и по какви проблеми вземането на управленски решения в най-голяма степен се нуждае от анализи, прогнози, вътрешно и външно консултиране.

В заседанието на кръглата маса и конференцията взеха участие изпълнителни и генерални директори на няколко предприятия, секретарят по икономическите въпроси на президента на Република България, преподаватели и докторанти от УНСС – София, Бургаския свободен университет, Икономическия университет – Варна, Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов, Института за икономически анализи, експертизи и прогнози, техническия университет – София, СУ „Климент Охридски”.

Конференцията премина при изключително голям интерес.

Съвременни управленски практики II. Тъй като, както се казва, „апетитът идва с яденето”, „гладната” академична общност поиска продължение на конференцията и това продължение не закъсня. По инициатива на Бургаския свободен университет в края на февруари 2004 г. в комплекса „*Свети Кирик и Юлита*” край Асеновград беше проведена втората научна конференция **Съвременни управленски практики II**. В нея взеха участие преподаватели и докторанти от БСУ – Бургас, УНСС – София, ТУ – София, ЮЗУ – Благоевград, СА – Свищов, ТУ – Габрово, ТУ – София (филиал Пловдив), ИУ – Варна, НБУ – София и представители на стопански организации.

Акцентът на конференцията беше поставен върху програмите за стратегическо развитие на стопанските организации. Тези програми станаха основен елемент на съвременните управленски практики и тяхното разработване постави редица въпроси към модерните ръководители. По важните от тях, поставени за разглеждане по време на конференцията, бяха свързани с:

- външните фактори на стопанската среда, благоприятстващи или затрудняващи управлението на българските предприятия: клиенти, доставчици, институции, пазари, законодателство, икономическа и политическа конюнктура;
- факторите от вътрешната среда: персонал, организационна култура, финанси, операции, технологии, know-how.

Комбинираното въздействие на тези външни и вътрешни фактори често изисква организационна промяна. При управлението на тази промяна са необходими не само алтернативни варианти, но и дългосрочни планове, структурни промени, разработване на управленски информационни системи, използване на материални и парични ресурси, капитал, капацитет, иновации и т.н. На тези проблеми на управлението на съвременните организации беше посветена втората научна конференция „Съвременни управленски практики”.

Съвременни управленски практики III. Конференцията беше проведена през февруари 2005 г. в Бургас. Бяха изнесени са 69 доклада по общо управленски проблеми, управление на функциите на организациите, управление на отраслите и проблемите пред българските фирми при присъединяването ни към Европейския съюз. Появиха се и първите чуждестранни гости: от Тракийския университет в Одрин – Турция, Университета в Съчя, Констанца – Румъния и от AOL GLOBAL ENTERPRISES LTD, Nigeria.

Съвременни управленски практики IV. Конференцията влезе в новата сграда на Бургаския свободен университет. Вече официално *Съвременни управленски практики* стана международна научноприложна конференция. Тя беше проведена през февруари 2006 г. По традиция конференцията беше открита с кръгла маса. Темата на кръглата маса беше „**Теория - практика - университет**”. В нея взеха участие представители от български и чужди предприятия, както и преподаватели и студенти от университети в страната и чужбина. За деловото протичане на кръглата маса предварително бяха предложени определени проблеми, върху които искахме да се развие дискусиата.

- Проблемите на бизнеса – възможности за разрешаването им чрез консултантската дейност на университетските преподаватели.
- Професионалната реализация на студентите – проблем на бизнеса и университетите.
- Форми за решаване на противоречието между широкопрофилното обучение и специфичните изисквания на конкретната длъжност в предприятието.
- Механизми за наблюдение и адаптиране на учебното съдържание към потребностите на практиката.
- Връзката университет – бизнес и усъвършенстването на формите на продължаващото цял живот обучение.
- Връзката университет – фирми и разширяването на активните форми и методи на обучение.

- Изследванията на добрите практики на фирмите като източник за генериране на нови теоретични концепции.
- Възможности за разширяване участието на университетските преподаватели при решаването на проблемите, възникващи пред бизнеса в процеса на евроинтеграцията.
- Включване на университетите в инициативата на Европейския съюз за изграждане на икономика на знанието.

Кръглата маса мина при изключителен интерес от страна на представителите на практиката, преподавателите и студентите. В отделните секции на конференцията бяха изнесени 70 доклада.

Съвременни управленски практики V. Проведе се през февруари 2007 г. Изнесоха се 72 доклада от преподаватели и докторанти от 13 висши училища и университети. Финансовите академии на Москва и Киев имаха свои участници.

Съвременни управленски практики VI. Конференцията се проведе през февруари 2008 г. в сградата на Бургаския свободен университет. В рамките ѝ беше включена дискусия на тема **„Предизвикателствата пред българските фирми в условията на финансова криза”** с участието на стопански ръководители, преподаватели и студенти. В конференцията беше предвидено участниците да обменят идеи и виждания в следните направления: общи управленски проблеми в условията на финансова криза, стратегическо управление на фирмите, управление на маркетинговата дейност на фирмата, управление на финансовата и счетоводната дейност на фирмата, управление на отраслите.

В конференцията взеха участие преподаватели и научни работници от 11 висши училища от страната и чужбина, сред които са: СУ „Климент Охридски”; СА „Димитър Ценов” – Свищов; Нов български университет; Лесотехнически университет; Беларуски държавен икономически университет – Минск, Тракийски университет – Одрин и др. В двете основни секции бяха изслушани 55 доклада от 60 участници.

Съвременни управленски практики VII. Конференцията беше проведена със съдействието на община Бургас и пристанище Бургас ЕАД през февруари 2012 г. в Бургаския свободен университет. Темата на конференцията беше **„Проекти и региони”**. Бяха представени четири пленарни доклада. Основният от тях „Интегрираните планове за градско развитие в контекста на регионалното развитие” беше изнесен от министър Лиляна Павлова. В конференцията заседаваха две секции.

В първата секция **„Стратегии, управление и маркетинг”** бяха изнесени 21 доклада от преподаватели от седем университета, от Института за икономически изследвания на БАН и от представители на практиката.

Във втората секция **„Инвестиции, счетоводство и регулации”** имаше 26 доклада, представени от шестима български, трима чуждестранни университета и представители на практиката.

Единадесет годишният период, броят на конференциите, устойчивият брой на участниците, високият интерес доказаха **актуалността и целесъобразността на проекта „Съвременни управленски практики”**. Динамичната бизнес среда поставя пред стопанските ръководители редици предизвикателства и необходимостта от преодоляването на много рискове: влошаване на демографската структура на населението, растяща конкуренция, глобално намаляване на ресурсите, наси-

щане на пазарите, растящи изисквания към опазването на природната среда, скъсяване на жизнения цикъл на продуктите, изменения в ценностните системи, проблеми на търсенето и др. Ефективното управление на организациите изисква от тях да разчитат на собствените си ресурси – опит, специфични знания и умения, време. Тези ресурси се използват не само за ръководене и мотивиране на персонала, но и за разбиране на ситуациите и проблемите, за техния компетентен анализ, за вземането на решения и тяхното изпълнение чрез преки действия или чрез екипи от хора. Съвременния ръководител се нуждае от много умения: да формулира адекватни цели, да управлява промените, да ръководи успешно материалния, финансовия, информационния и човешкия капитал. Всички тези съображения бяха водещи за организаторите и участниците в конференциите **„Съвременни управленски практики“**.

Когато днес разгръщам сборниците с докладите на конференциите, с гордост установявам, че докторантите, участвали в нея, отдавна са доктори, някои от тях, от асистентите и доцентите са станали професори.

И накрая, разрешете ми да пожелаая успех на новата конференция от поредицата **„Съвременни управленски практики“** и дълъг живот на следващите, защото е безспорно, че една утвърдила се и доказала полезността си практика трябва да продължи.

**ОБЩИ УПРАВЛЕНСКИ
ПРОБЛЕМИ И
СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ**

